

Tabuľka 5.2.9 – Národné kultúrne pamiatky Pamiatkovej zóny Gelnica

Špecifikácia a bližšie určenie je uvádzané podľa aktuálnych údajov v ÚZPF

Por.č	Názov pamiatky č. ÚZPF SR adresa: or.č / Parc. číslo	Fotografia aktuálneho stavu, október 2014/apríl 2015	Rámcový popis pamiatkových hodnôt národnej kultúrnej pamiatky (NKP)
1.	<p>Radnica Banické nám. 8 Bližšie určenie: radový, s vežou Č. ÚZPF SR: 10221/1</p> <p>Č. parc.: 884, 885/4</p>		<p>Datovanie: 2. pol. 18. stor.</p> <p>Dom postavený na stredovekých parcelách, zahrňujúci v sebe reliktý pôvodných domov. Pôvodne bola v tejto pozícia staršia renesančná budova, postupne rozšírená ďalšími stavbami a s jednotne upravenou fasádou v tzv. tereziánskom baroku. Má zachované hist. konštrukcie a hodnotné architektonické, výtvarné a umelecko-remeselné prvky, z viacerých stavebných etáp, najmä však z poslednej väčšej z 2. pol. 18. storočia, z ktorého má aj architektonický výraz. Podľa údajných predpokladov bola vystavaná z ruín z hradu (kamenivo). Osobitnú výškovú a priestorovú dominantu tvorí hranolová baroková veža vzpínajúca sa z rizalitu s hlavným vstupom do domu. Nazývala sa Wachturm – strážna veža. Hodine v jej vrchole majú znaky banického mesta. V základovom murive je vyrytý rok 1802, na ozdobnom zábradlí balkóna 180, na klenáku vstupného portálu 1803 a na bráne 1807. Zadné trakty radnice boli dostavené v r. 1869. Celý objekt je v značnom rozsahu podpivničený. V 19. storočí prešla rozsiahlou prestavbou, kde sa vytvorili spoločensko-kultúrne priestory (kino, 1910 – Electro mozgóképszínház), reštaurácia <i>Eck</i>, kaviareň a požiarňa zbrojnica. Dnes je sídlom Banického územia (od 1963). Veľká časť však ostáva bez využitia. Technický stav je dobrý. Dom predstavuje výraznú pamiatkovú hodnotu z urbanistického, historického, spoločenského, sociálneho, historického architektonického, remeselného-umeleckého významu a jej ochrana ako mestotvorného prvku a dominanty medzi prvoradé.</p>
2.	<p>Kostol Cintorínska ul. Bližšie určenie: Rím.kat. kostol</p> <p>Č. ÚZPF SR: 639/1</p> <p>Č. parc.: 1/1, 1/2</p>		<p>Datovanie: 50.-te roky 14. stor.</p> <p>Jedna z najstarších stavebných pamiatok mesta, postavená v druhej tretine 14. stor., prestavaná v dvoch etapách, v 1. pol. 15. stor. a neskôr upravený v 1769 a v 2. pol. 19. stor. Halový kostol s hlbokým polygonálnym presbytárom, s vežou (prestavaná podľa dochovaných projektov v 1867 – 1869, po veľkom požiari 1858). Z primárnej výstavby sú zachované krížové klenby bočných lodí a v presbytériu. Stredné pole hlavnej lode je zastropené barokovou klenbou. Zvláštnosťou kostola je neobyčajne dlhé a široké sanktuárium, ktoré patrí k najväčším na Spiši. V rámci polohy je súčasný kostol údajne postavený na mieste prvého, výrazne menšieho kostola. V kostole je zachované veľké množstvo gotických prvkov, kamenných a sochárskych súčastí, ktoré zvyšujú jeho hodnotu z pamiatkového hľadiska. Z gotického zariadenia zostava zachovaná iba bronzová krstiteľnica. Technický stav kostola je dobrý, je využívaný na svoj účel a má priebežnú údržbu.</p>

			<p>Kostol je z pamiatkového hľadiska nositeľom veľmi hodnotných sídelných hodnôt (centrálne situácia k najstarším budovám mesta, miesto pochovávaní najvýznamnejších ľudí, výškovo hmotová domína mesta a dnes predovšetkým ako jeden z mestotvorných objektov) a to vrátane jeho ohradového múra a priestoru okolo, kde sa pochovávalo, a kde sú doposiaľ mnohé kovové a liatinové náhrobky významných zosnulých. V rámci urbanistických, hmotových, architektonických a remeselných hodnôt ide o osobitný druh stavby, ktorého ochrana a záchrana by mala byť prvoradá. Pre budúce lepšie poznanie súvislostí viažúcich sa so vznikom kostola by bolo vhodné zabezpečiť pamiatkový archeologický výskum.</p>
<p>3.</p>	<p>Kaplanka Cintorínska ul. Bližšie určenie: kaplnka pri kostole</p> <p>Č. ÚZPF SR: 639/1</p> <p>Č. parc.: 1/2</p>		<p>Datovanie: 90.-te roky 18. stor.</p> <p>Kaplanka je situovaná pri južnej fasáde kostola, v tesnej blízkosti jeho vstupu. Je osobitným reprezentantom drobnej sakrálnej stavby s osobitými architektonickými, umelecko-remeselnými a výtvarnými hodnotami, pre ktoré požíva ochranu podľa osobitného predpisu. Kaplnka je zasvätená Ukrižovaniu Pána. Jej technický stav je dobrý, údržba sa vykonáva. Samotnou polohou a architektonickým stvárnením je nositeľkou pamiatkových hodnôt, pre ktoré je zapísaná do ÚZPF SR.</p>
<p>4.</p>	<p>Fara Slovenská ul. 11 Bližšie určenie: rím. kat. fara</p> <p>Č. ÚZPF SR: 641/1</p> <p>Č. parc.: 2/1</p>		<p>Datovanie: 1774</p> <p>Významný historický objekt postavený na stredovekej parcele, ktorá vo svojej hmote obsahuje relikty staršej stredovekej zástavby. Fara je postavená v blízkosti rím. kat. kostola, s ktorým ho spája komunikácia pomocou samostatného kamenného schodiska. Dom reaguje svojou hmotou na väčšiu terénnu nerovnosť, čo sa prejavilo najmä jej objemom vnímaného na križovatke ulíc (Slovenská a Banická ul.). Zastrešená je sedlovou strechou s valbami. Významne urbanisticky, hmotovo a architektonicky dotvára areál kostola. Je v dobrom technickom stave, využívaný primeraným spôsobom, pri štandardnej údržbe. Jedno z datovaní objektu je možné odčítať priamo z klenák nad vstupným portálom. Zodpovedá jeho poslednej slohovej úprave a prezentácii. V rámci urbanistickej štruktúry má výnimočné architektonické, dispozičné, umelecko-historické a priestorové hodnoty, ktoré sa zásadným spôsobom podieľali na stavebnom vývoji mesta a v súčasnosti dôstojne prezentujú jeho pamiatkové hodnoty. Pre lepšie poznanie jeho hodnôt by bolo žiaduce zabezpečiť spracovanie pamiatkového archívny, archit.-histor. a archeologický výskum.</p>

<p>5.</p>	<p>Kostol Luthерово nám. 4 Bližšie určenie: Evanjelický kostol</p> <p>Č. ÚZPF SR: 637/1</p> <p>Č. parc.: 156</p>		<p>Datovanie: 1787</p> <p>Historicky veľmi hodnotná sakrálna stavba, ktorá má svoje unikátne miesto nielen v rámci mesta, ale aj v rámci Slovenska (najväčší organ – stavitel' orgána Michal Podkonický, cca v r. 1792, ktorý bol darom pani Sarah Stark a jej rodiny). Postavený je vo východnej časti mesta, kde dominuje celému Lutherovmu námestiu. Zároveň je jedným z hmotovo priestorových dominánt mesta. Postavený je na pôdoryse zjednodušeného gréckeho kríža v doznievajúcom barokovom štýle v rokoch 1784 – 1787. Okrem výborných architektonických, kompozičných, hmotových a urbanistických hodnôt je hmotným dokladom historických udalostí, ktoré sa viažu na tolerančný patent (1781), ktorý umožnil evanjelikom stavbu tohto kostola, po splnení podmienok, že pôjde o kostol bez veže a bez zvonov a vchod bude mať z vedľajšej ulice. To ovplyvnilo celý urbanistický vývoj námestia a vzájomnú polohu príahlych budov. Stav budovy je podľa vizuálneho posúdenia v dobrom stave, vlastník vykonáva pravidelnú údržbu.</p>
<p>6.</p>	<p>Pamätná tabuľa Luthерово nám. 4 Bližšie určenie: Padlí v 1. sv. vojne</p> <p>Č. ÚZPF SR: 637/2</p> <p>Č. parc.: 156</p>		<p>Datovanie:</p> <p>Pamätná tabuľa je situovaná v suprafenestrami čelných okien, na fasáde kostola. Kamenná tabuľa má text sekany, majuskulou a zaznamenáva historické udalosti k pocte padlých v I. sv. vojne. Jej stav je dobrý, nechýba ani pravidelná údržba.</p>
<p>7.</p>	<p>Fara Luthерово nám. 5 Bližšie určenie: evanjelická fara, solitér</p> <p>Č. ÚZPF SR: 631/1</p> <p>Č. parc.: 124</p>		<p>Významná a historicky veľmi hodnotná budova z 2. polovice 18. storočia, postavená nad obdĺžnikovým pôdorysom, jednoposchodová, ktorá spolu s vybranými budovami dotvára komplex evanjelických budov okolo Lutherovho námestia. Jej primárna funkcia fary je zachovaná a udržiavaná dodnes. Má manzardovú strechu s drobnými vikiermi a eternitovou krytinou. Je využívaná v celom rozsahu a štandardne udržiavaná. V rámci urbanistickej štruktúry má výnimočné architektonické, dispozičné, umelecko-historické a priestorové hodnoty, ktoré sa zásadným spôsobom podieľali na stavebnom vývoji mesta a v súčasnosti dôstojne prezentujú jeho pamiatkové hodnoty.</p>
<p>8.</p>	<p>Dom bytový Luthерово nám. 7 Bližšie určenie: Solitér</p> <p>Č. ÚZPF SR: 632/1</p> <p>Č. parc.: 157</p>		<p>Datovanie: 1786 (na klenáku portálu nad vstupom)</p> <p>Významná a historicky veľmi hodnotná budova, postavená nad obdĺžnikovým pôdorysom, jednoposchodová, ktorá spolu s vybranými budovami dotvára komplex evanjelických budov okolo Lutherovho námestia. Má manzardovú strechu. Je využívaná v celom rozsahu a štandardne udržiavaná. V rámci urbanistickej štruktúry má výnimočné architektonické, dispozičné, umelecko-historické a priestorové hodnoty, ktoré sa zásadným spôsobom podieľali na stavebnom vývoji mesta a v súčasnosti dôstojne prezentujú jeho pamiatkové hodnoty.</p>

<p>9.</p>	<p>Dom meštiansky Lutherovo nám. 3 Bližšie určenie: Solitér</p> <p>Č. ÚZPF SR: 630/1</p> <p>Č. parc.: 127</p>		<p>Datovanie: 2. pol. 18. stor.</p> <p>Významná a historicky veľmi hodnotná budova, postavená nad obdĺžnikovým pôdorysom, jednoposchodová, ktorá spolu s vybranými budovami dotvára komplex evanjelických budov okolo Lutherovho námestia. Má mansardovú strechu s krytinou z eternitu. Je využívaná v celom rozsahu a štandardne udržiavaná. V rámci urbanistickej štruktúry má výnimočné architektonické, dispozičné, umelecko-historické a priestorové hodnoty, ktoré sa zásadným spôsobom podieľali na stavebnom vývoji mesta a v súčasnosti dôstojne prezentujú jeho pamiatkové hodnoty.</p>
<p>10.</p>	<p>Dom meštiansky Lutherovo nám. 1 Bližšie určenie: solitér</p> <p>Č. ÚZPF SR: 629/1</p> <p>Č. parc.: 155</p>		<p>Datovanie: 50.-te roky 19. stor.</p> <p>Významná a historicky veľmi hodnotná budova, postavená nad obdĺžnikovým pôdorysom, jednoposchodová, ktorá spolu s vybranými budovami dotvára komplex evanjelických budov okolo Lutherovho námestia. Slúži ako školská budova. Je využívaná v celom rozsahu a štandardne udržiavaná. V rámci urbanistickej štruktúry má výnimočné architektonické, dispozičné, umelecko-historické a priestorové hodnoty, ktoré sa zásadným spôsobom podieľali na stavebnom vývoji mesta a v súčasnosti dôstojne prezentujú jeho pamiatkové hodnoty.</p>
<p>11.</p>	<p>Budova administratívna Banické námestie 3, 4 Bližšie určenie: náročná</p> <p>Č. ÚZPF SR: 10219/1</p> <p>Č. parc.: 988</p>		<p>Datovanie: prelom 19./20. storočia.</p> <p>Veľmi významný objekt, ktorý svoju polohu obhájil už niekoľko storočí. Je pravdepodobné, že v jeho obvodových konštrukciách sú zabudované relikty starších budov. Už sa obdobia Rakúske-Uhorskej monarchie tu sídlili úradníci, ktorí riadili celý gelnický okres. Poschodie budovy bolo využívané aj ako Pánske kasíno. V prízemnej prístavbe na západnej strane mala sídlo prvá pošta. Budova stojí na jednoduchom obdĺžnikovom pôdoryse, je dvojpodlažná, čo upriamuje pozornosť na jej osobitosť v rámci dôležitosti budov situovaných na Banickom námestí, s fasádou členenou a komponovanou v duchu klasicizmu s doznievajúcimi staršími prvkami. V celom rozsahu je využívaná ako sídlo Mestského úradu. Je v dobrom technickom stave, v priebežnej údržbe. Budova má nevyvrátiteľné urbanistické, architektonické, dispozičné, remeselné, umelecké, sociálne a kultúrne hodnoty, pre ktoré je zapísaná v ÚZPF SR. Prehĺbenie jej hodnôt by prispeli pamiatkové výskumy (archit.-historický, umelecko-historický, archeologický, archívny).</p>
<p>12.</p>	<p>Nemocnica Banické nám. 6 Bližšie určenie: solitér, dnes hotel Rúna</p> <p>Č. ÚZPF SR: 10220/1</p> <p>Č. parc.: 887</p>		<p>Datovanie: koniec 18. stor.</p> <p>Hodnotná budova so špecifickým funkčným zameraním ako polyfunkčný objekt, v ktorom bolo sídlo banského riaditeľstva a od roku 1929 bolo sídlom Spišskej banky (Zipser Bank), resp. daňového úradu. Po vojne bol krátko aj sídlom novozaloženého gymnázia, neskôr zdravotné stredisko, administratívna budova viacerých organizácií. V 90-tych r. 20. storočia bola vlastníkom adaptovaná na penzión resp. hotel. Je solitérom situovaným v ťažisku námestia. Z urbanistického a architektonického hľadiska predstavuje významný objekt, ktorý si od svojho vzniku až po súčasnosť zachoval svoj objem aj celkový vzhľad a základné proporcie. Dôležitým mestotvorným prvkom je aj murovaná podnož domu, ktorá je</p>

			<p>zaznamenaná aj na historických fotografiách. Jeho adaptácia a využitie sa kvôli nízkemu cestovnému ruchu prejavila ako neefektívna, a toho času je nevyužívaný. Vzhľadom na jeho charakter a významnú polohu, je vhodné zabezpečiť vhodný investičný zámer a pamiatkový archívny, archit.-histor. a archeologický výskum.</p>
<p>13.</p>	<p>Radnica Banické nám. 7 Bližšie určenie: nárožná</p> <p>Č. ÚZPF SR: 638/1</p> <p>Č. parc.: 886</p>		<p>Datovanie: 2. pol. 18. stor. Dom postavený na stredovekých parcelách, zahrňujúci v sebe reliktu pôvodných domov. Má zachované hist. konštrukcie a hodnotné architektonické, výtvarné a umelecko-remeselné prvky, z viacerých stavebných etáp, najmä však z poslednej väčšej z 2. pol. 18. storočia, z ktorého má aj architektonický výraz. Nepravidelný pôdorys sa prejavuje aj na fasáde. Tvorí spolu s vedľajšou budovou radnice dominantu námestia. Je výrazným mestotvorným prvkom a jednou z jeho dominant.</p>
<p>14.</p>	<p>Dom bytový Banické nám. 2 Bližšie určenie: nájomný dom</p> <p>Č. ÚZPF SR: 636/1</p> <p>Č. parc.: 989/1</p>	 	<p>Datovanie: 1790 Bytový dom rodín Szentistványi a Kašických, výnimočnej hodnoty, postavený na stredovekej parcelácii, vo svojich nosných konštrukciách obsahuje reliktu staršej, primárnej zástavby. Podľa datovania patrí medzi jeden z najstarších profánnych domov mesta. Jeho blízkosť k ostatným významným budovám (radnica, Mestský úrad ako aj k Banickému nám.) zdôrazňuje jeho význam aj v minulosti. Je to prízemná stavba, ktorá rešpektuje vlnu terénneho reliéfu. Strecha je valbová, fasáda členená lizénovými rámami. V strede vstupného priečelia je portál s polkruhovým splošteným záklenkom s datovaním. Brána z obdobia vzniku je kovová, v roku 2015 opravovaná. Tento mimoriadne hodnotný dom v centrálnej polohe historickej zástavby mesta, s výnimočnými historickými, urbanistickými, architektonicko-remeselnými a výtvarnými prvkami predurčujú objekt k osobitnej ochrane a vhodnej prezentácii v rámci mesta.</p>
<p>15.</p>	<p>Dom meštiansky Slovenská ul. 16 Bližšie určenie: solitér</p> <p>Č. ÚZPF SR: 633/1</p> <p>Č. parc.: 967</p>	 	<p>Datovanie: 2. Pol. 18. Stor. Dom je postavený na historickej parcele so zachovaním základnej primárnej dispozície, hodnotnými nosnými konštrukciami a architekto – nickými, umelecko-remeselnými prvkami, ktoré dokumentujú urbanistický vývoj a skladbu v procese vývoja mesta. V dome bola celodenná škola, v ktorej vyučovanie zabezpečovali evanjelický i katolícky učitelia. Dom je prízemný, zastrešený manzardovou strechou. Objemovo rešpektuje terénny reliéf. Technický stav je dobrý a je využívaný a udržiavaný vhodným spôsobom. Je hodnotným reprezentantom zástavby. V rámci urbanistickej štruktúry zachováva historickú svoj soliterný charakter a hodnotne prispieva k prezentácii meštianskych domov vo forme hmotových, dispozičných, architektonických a remeselných prvkov, pre ktoré je osobitným spôsobom chránený. Pre lepšie poznanie jeho hodnôt by bolo žiaduce zabezpečiť spracovanie pamiatkový archívny, archit.-histor. A archeologický výskum.</p>

<p>16. Dom meštiansky Hlavná 36 Bližšie určenie: radový</p> <p>Č. ÚZPF SR: 634/1</p> <p>Č. parc.: 705, 704</p>		<p>Datovanie: 1796</p> <p>Dom reprezentuje veľmi hodnotný dom so skladiskom, postavený na stredovekej parcele. Nie je vylúčené, že v hmote obsahuje staršie relikty bývalej zástavby. Je súčasťou radovej zástavby Hlavnej ulice, v jej hornej časti. V nezmenenom výraze je považovaný za najstarší dom na Hlavnej ulici, z obdobia prelomu baroka a klasicizmu ako dom Dr. Alexandra von Breuera. Zaujímavú kompozíciu mu vytvára najmä časť domu – sýpka, ktorá zároveň utvára nárožie Hlavnej ulice a priečnej uličky, vedúcej k splavu na Hnilci. Priečelia sú orientované do ulice, pričom umožňujú odčítať jednotlivé funkcie domu. V murovanej fasáde je vkomponovaná aj vstupná brána. Je štýlovo zdobená a vhodne prezentovaná. Ani jej súčasná adaptácia neovplyvňuje zachovanie jej pamiatkových hodnôt, pre ktoré je vedená v ÚZPF SR. Polohou v rámci sídla, kompozičnou skladbou jej častí, architektúrou, remeselnými schopnosťami pri jej výstavbe, výtvarnými prvkami, spoločenskými vplyvmi, históriou, technická koordinácia v rámci územia a prepojenie s riekou je spektrom pamiatkových hodnôt, ktoré je potrebné zachovať a chrániť.</p>
<p>17. Budova administratívna Hlavná 50 Bližšie určenie: radová, budova Ludového súdu</p> <p>Č. ÚZPF SR: 10657/1</p> <p>Č. parc.: 694</p>		<p>Datovanie: približne okolo roku 1892</p> <p>Veľmi hodnotná budova, ktorá svojim rozsahom predstavuje jednu z mála objemovo rozsiahlych budov a to tak objemovo ako aj pôdorysne. Vznikla na rozhraní horného a dolného konca historického mesta, v blízkosti kamenného mosta. Bola postavená ako Prvá štátna železiarska odborná škola na území Horného Uhorska. Za prvej republiky bola adaptovaná na sídlo okresného súdu a boli v nej aj väzenské cely. V 70-tych rokoch 20. Stor. v nej bola baliareň práškových farieb. Budova je adaptovaná na nové účely – súčasť priemyselného parku, ktoré primeraným spôsobom akceptujú pamiatkové hodnoty objektu. V rámci urbanistickej štruktúry zachováva historickú skladbu domov a hodnotne prispieva k prezentácii typologickej skladby domov vo forme hmotových, dispozičných, architektonických a remeselných prvkov, pre ktoré je osobitným spôsobom chránený. Pre lepšie poznanie jeho hodnôt by bolo žiaduce zabezpečiť spracovanie pamiatkový archívny, archit.-histor. A archeologický výskum. Objekt v čase záplav ohrozuje vyliate koryto Hnilca, ktorému má v tejto časti chýba primeraná bariéra.</p>
<p>18. Dom meštiansky Hlavná 3 Bližšie určenie: radový</p> <p>Č. ÚZPF SR: 10230/1</p> <p>Č. parc.: 897/1-2</p>		<p>Datovanie: začiatok 20. stor. z výrazným uplatnením secesných prvkov na fasáde. Ide o dom advokáta a bankára Dr. Karla Wolfa, bývalého zástupcu starostu mesta. Dom je dvojpodlažný, pamiatkovo veľmi hodnotný, s polohou urbanisticky veľmi významnou, s hodnotnými nosnými konštrukciami a architekt., umelecko-remeselnými prvkami, ktoré dokumentujú jeho vývoj a skladbu v procese vývoja mesta. V rámci skladby domov v PZ predstavuje unikátny moderný, secesný typ domu, ktorý sa odlišuje fasádou aj tvarom strechy. Je reprezentantom vyspelého mestského štýlu, vnímaný vo forme hmotových, dispozičných, architektonických a remeselných prvkov, pre ktoré je osobitným spôsobom chránený. Objemovo rešpektuje terénny reliéf. Technický stav je dobrý a je využívaný a udržiavaný vhodným spôsobom. Pre lepšie poznanie</p>

		jeho hodnôt by bolo žiaduce zabezpečiť spracovanie pamiatkový archívny, archit.-histor. a archeologický výskum.
19.	<p>Dom meštiansky Slovenská ul. 38 Bližšie určenie: radový</p> <p>Č. ÚZPF SR: 10232/1</p> <p>Č. parc.: 617, 619</p>	 <p>Datovanie: začiatok 19. stor. Náročný, poschodový, veľmi hodnotný historický objekt, postavený na staršej parcelácii, ktorý uplatnil secesný štýl v hmotovom, konštrukčnom, ale aj architektonickom spôsobe stvárnenia tohto objektu. Zastrešený je sedlovou a vlabovou strechou s rôznou výškou hrebeňa. V rámci urbanizmu rešpektuje uličnú čiaru ulice a priestorovým riešením náročia - pomocou arkiera, komunikuje prijateľným spôsobom do interiéru dotknutých ulíc. Na fasáde je zachovaný široký arzenál ornamentálnej secesnej výzdoby, čo predstavuje istý unikát v rámci mesta. Hravosť a nápaditosť archit. a priestorového riešenia je vidieť aj v rámci situovania polohy vstupov, ktoré nadväzovali na terénu nerovnosť. Ide o dom obchodníka s drevom Weissa, postavený v roku 1912 Pre zvýšenie jej hodnôt by bolo potrebné zabezpečiť odbornú obnovu fasád (reštaurovaním). Pre lepšie poznanie jeho hodnôt by bolo žiaduce zabezpečiť spracovanie pamiatkový archívny, archit.-histor. a archeologický výskum.</p>
20.	<p>Dom meštiansky Banické nám. 9 Bližšie určenie: Náročný</p> <p>Č. ÚZPF SR: 10222/1</p> <p>Č. parc.: 881</p>	 <p>Datovanie: 19. stor. Meštiansky dom postavený na stredovekej parcele so základnou historickou dispozíciou, hodnotnými nosnými konštrukciami a architektonickými, umelecko-remeselnými prvkami, ktoré dokumentujú urbanistický vývoj a skladbu v procese vývoja mesta. Dom predstupuje pred uličnú čiaru vytýčenú dvoma budovami radnice. Je súčasťou námestia. Jeho exponovaná poloha naznačuje na dôvodnú historickú alebo terénnu dôvodnosť, vďaka čomu získal dom osobitný charakter. Je v dobrom stave, v celom rozsahu využívaný primerane svojej funkcii. Pre lepšie poznanie jeho hodnôt by bolo žiaduce zabezpečiť spracovanie pamiatkový archívny, archit.-histor. a archeologický výskum.</p>
21.	<p>Dom banický Banické nám. 13-14 Bližšie určenie: radový</p> <p>Č. ÚZPF SR: 10223/1</p> <p>Č. parc.: 870, 871</p>	 <p>Datovanie: koniec 18. stor. Oba banické domy sú postavené na stredovekej parcele so základnou historickou dispozíciou, hodnotnými nosnými konštrukciami a architektonickými, umelecko-remeselnými prvkami, ktoré dokumentujú urbanistický vývoj a skladbu v procese vývoja mesta. Uličná čiaru oboch domov je posunutá (od náročného objektu) smerom do námestia. Domy sú prízemné, funkčne prepojené, aj keď z exteriéru odlišiteľné. Ich technický stav je dobrý a sú vhodným spôsobom využívané a udržiavané. Sú veľmi hodnotným reprezentantom menšej zástavby – banických domov, ktoré striktne slúžili svojmu účelu. V rámci urbanistickej štruktúry zachovávajú historickú skladbu domov a hodnotne prispievajú k prezentácii banických domov vo forme hmotových, dispozičných, architektonických a remeselných prvkov, pre ktoré sú osobitným spôsobom chránené. Pre lepšie poznanie jeho hodnôt by bolo žiaduce zabezpečiť spracovanie pamiatkový archívny, archit.-histor. a archeologický výskum.</p>

			výskum.
22.	<p>Dom banícky Banícke nám. 31 Bližšie určenie: solitér</p> <p>Č. ÚZPF SR: 10224/1</p> <p>Č. parc.: 824</p>		<p>Datovanie: začiatok 20. storočia</p> <p>Veľmi hodnotný historický dom, ktorý stojí na stredovekej parcele v západnom závete zóny. Dom je prízemný, zastrešený sedlovou strechou, mierne vyosenou, kvôli posiedku pri dvorovej fasáde. Technický stav je dobrý, je využívaný a udržiavaný vhodným spôsobom. Je hodnotným reprezentantom radovej zástavby námestia. V rámci urbanistickej štruktúry zachováva historickú skladbu domov a hodnotne prispieva k prezentácii baníckych domov vo forme hmotových, dispozičných, architektonických a remeselných prvkov, pre ktoré je osobitným spôsobom chránený. Pre lepšie poznanie jeho hodnôt by bolo žiaduce zabezpečiť spracovanie pamiatkový archívny, archit.-histor. a archeologický výskum.</p>
23.	<p>Dom banícky Banícke nám. 36 Bližšie určenie: radový</p> <p>Č. ÚZPF SR: 10225/1</p> <p>Č. parc.: 815</p>		<p>Datovanie: Začiatok 19. stor.</p> <p>Veľmi hodnotný historický dom, ktorý stojí na stredovekej parcele a v hmote nosných konštrukcií sú zakomponované staršie relikty z predchádzajúcej budovy. Dom je prízemný, zastrešený stanovou strechou. Technický stav je dobrý, je využívaný a udržiavaný vhodným spôsobom. Je hodnotným reprezentantom radovej zástavby námestia. V rámci urbanistickej štruktúry zachováva historickú skladbu domov a hodnotne prispieva k prezentácii baníckych domov vo forme hmotových, dispozičných, architektonických a remeselných prvkov, pre ktoré je osobitným spôsobom chránený. Pre lepšie poznanie jeho hodnôt by bolo žiaduce zabezpečiť spracovanie pamiatkový archívny, archit.-histor. a archeologický výskum.</p>
24.	<p>Dom meštiansky Banícke nám. 50 Bližšie určenie: Radový</p> <p>Č. ÚZPF SR: 10227/1</p> <p>Č. parc.: 780</p>		<p>Datovanie: prelom 18. /19. stor.</p> <p>Veľmi hodnotný historický dom, ktorý stojí na stredovekej parcele s akceptovaním starších reliktov predchádzajúcej zástavby. Dom je prízemný, zastrešený sedlovou strechou. Technický stav je dobrý, je využívaný a udržiavaný vhodným spôsobom. Je hodnotným reprezentantom radovej zástavby námestia. V rámci urbanistickej štruktúry zachováva historickú skladbu domov a hodnotne prispieva k prezentácii baníckych domov vo forme hmotových, dispozičných, architektonických a remeselných prvkov, pre ktoré je osobitným spôsobom chránený. Pre lepšie poznanie jeho hodnôt by bolo žiaduce zabezpečiť spracovanie pamiatkový archívny, archit.-histor. a archeologický výskum.</p>
25.	<p>Dom banícky Banícke nám. 56 Bližšie určenie: Radový</p> <p>Č. ÚZPF SR:</p>		<p>Datovanie: prelom 18. /19. stor.</p> <p>Dom je postavený na stredovekej parcele so základnou historickou dispozíciou, hodnotnými nosnými konštrukciami a architektonickými, umelecko-remeselnými prvkami, ktoré dokumentujú urbanistický vývoj a skladbu v procese vývoja mesta. Dom je</p>

<p>10228/1</p> <p>Č. parc.: 767</p>		<p>prízemný, zastrešený sedlovou strechou. Objemovo rešpektuje terénny reliéf. Technický stav je dobrý a je využívaný a udržiavaný vhodným spôsobom. Je hodnotným reprezentantom zástavby. V rámci urbanistickej štruktúry zachováva historickú skladbu domov a hodnotne prispieva k prezentácii baníckych domov vo forme hmotových, dispozičných, architektonických a remeselných prvkov, pre ktoré je osobitným spôsobom chránený. Pre lepšie poznanie jeho hodnôt by bolo žiaduce zabezpečiť spracovanie pamiatkový archívny, archit.-histor. a archeologický výskum.</p>
<p>26. Dom banícky Banické nám. 57 Bližšie určenie: radový</p> <p>Č. ÚZPF SR: 10229/1</p> <p>Č. parc.: 765</p>		<p>Datovanie: koniec 18. Stor.</p> <p>Veľmi hodnotný historický dom, ktorý stojí na stredovekej parcele a v hmote nosných konštrukcií sú zakomponované staršie relikty z predchádzajúcej budovy. Dom je výnimočne dvojpodlažný, zastrešený valbovou strechou. Technický stav je dobrý, je využívaný a udržiavaný vhodným spôsobom. Je hodnotným reprezentantom radovej zástavby námestia. V rámci urbanistickej štruktúry zachováva historickú skladbu domov a hodnotne prispieva k prezentácii baníckych domov vo forme hmotových, dispozičných, architektonických a remeselných prvkov, pre ktoré je osobitným spôsobom chránený. Pre lepšie poznanie jeho hodnôt by bolo žiaduce zabezpečiť spracovanie pamiatkový archívny, archit.-histor. A archeologický výskum.</p>
<p>27. Dom ľudový Slovenská ul. 31 Bližšie určenie: radový</p> <p>Č. ÚZPF SR: 10231/1</p> <p>Č. parc.: 136</p>		<p>Datovanie: začiatok 19. stor.</p> <p>Hodnotný historický dom, ktorý stojí na staršej parcele. Dom je prízemný, zastrešený stanovou strechou. Technický stav je dobrý, je využívaný a udržiavaný vhodným spôsobom. Je hodnotným reprezentantom zástavby námestia, Slovenskej ulice, pri dodržaní jej uličnej čiary. V rámci urbanistickej štruktúry zachováva historickú skladbu domov a hodnotne prispieva k prezentácii domov vo forme hmotových, dispozičných, architektonických a remeselných prvkov, pre ktoré je osobitným spôsobom chránený. Pre lepšie poznanie jeho hodnôt by bolo žiaduce zabezpečiť spracovanie pamiatkový archívny, archit.-histor. a archeologický výskum.</p>
<p>28. Vila Slovenská ul. 67 Bližšie určenie: solitér</p> <p>Č. ÚZPF SR: 10234/1</p> <p>Č. parc.: 185</p>		<p>Datovanie: začiatok 20. stor.</p> <p>Napriek neskorému obdobiu vzniku ide o veľmi hodnotný, kompozične a architektonicky kvalitne zvládnutý solitérny objekt, ktorý v rámci mesta predstavuje osobitú kategóriu zástavy – vily. Jej technický stav je veľmi dobrý a spôsob využitia vhodný. Z hľadiska parkových úprav a výsadby je vhodne nakomponovaná a udržiavaná aj zeleň na dotknutej parcele. V rámci urbanistickej štruktúry má vila výnimočné architektonické, dispozičné, umelecko-historické a priestorové hodnoty, ktoré sa zásadným a kvalitným architektonickým spôsobom podieľali v pokračovaní stavebného vývoja mesta v 20. storočí a v súčasnosti dôstojne prezentujú jeho pamiatkové hodnoty. Je potreba dbať na zachovanie a obnovu detailov a hodnotných prvkov vily.</p>

<p>29. Dom banický Banické nám. 18, 19 Bližšie určenie: murovaný</p> <p>Č. ÚZPF SR: 2347/1</p> <p>Č. parc.: 860, 859, 858</p>		<p>Datovanie: 1836</p> <p>Výnimočný banický dom, ktorý je reprezentantom identickej historickej stavby, ktorá vznikala pod stredovekým hradom, pri rešpektovaní terénnej vlny, čomu prispôobil, pôdorysnú skladbu, výšku a celkovú kompozíciu. Strecha domu je tradičná, drevná s dreveným čelom a v spodnej časti s valbou. Takýto typ strechy v PZ takmer zanikol. Technický stav objektu je vo veľmi zlom stave a dostáva sa na hranicu havarijného. Nie je využívaný. V rámci urbanistických, hmotových, architektonických a remeselných hodnôt ide o osobitný druh stavby, ktorého ochrana a záchranu by mala byť prvoradá. Pre lepšie poznanie jeho hodnôt by bolo žiaduce zabezpečiť spracovanie pamiatkový archívny, archit.-histor. a archeologický výskum. Predbežne by bolo žiaduce zabezpečiť statiku domu a jeho zameranie.</p>
<p>30. Dom banický Banické nám. 37 Bližšie určenie: radový</p> <p>Č. ÚZPF SR: 10226/1</p> <p>Č. parc.: 815</p>		<p>Datovanie: koniec 19. stor.</p> <p>Pôvodne veľmi hodnotný historický objekt založený na stredovekej parcele s akceptovaním starších reliktov predchádzajúcich stavieb. Kvôli zlému technickému stavu, ktorý vyvrcholil do harajného bolo nevyhnutné v prvom 10.-ročí 21. storočia väčšinový rozsah domu rozobrať. Zachovali sa suterény, uličná fasáda a fragmenty nadzemných konštrukcií. Je potrebné zabezpečiť aspoň zameranie uličnej fasády a pôdorys historického domu. Pre rozsiahlu stratu pamiatkových hodnôt je potrebné zvážiť jeho evidenciu v ÚZPF SR.</p>
<p>31. Dom kúpeľný Thurzova ul. 79 Bližšie určenie: kúpeľný dom Pionier</p> <p>Č. ÚZPF SR: 10659/1</p> <p>Č. parc.: 3950</p>		<p>Datovanie: ¼ 20. Storočia</p> <p>Zaujímavá bloková stavba vystavaná na členitom pôdoryse. Ide o tradične murovanú architektúru, na poschodí s hrazdenou konštrukciou. Doplnkové prvky stavby (balkóny, zábradlia, štít a pod.) sú drevené vyrezávané. Strecha je tvorená prienikom valbových striech, ktoré sledujú trasu základného pôdorysu (kríža). Napriek neskorému vzniku ide o hodnotný pamiatkový objekt, ktorý to dokladá svojou polohou v rámci urbanizmu, typom konštrukcií, remeselných schopností, architektúrou a výtvarno-umeleckými prvkami. Jeho technický stav nie je dobrý bolo by vhodné zabezpečiť spracovanie pamiatkový archívny, architek.-histor. A archeologický výskum a s vhodným investičným zámerom jeho obnovu.</p>
<p>32. Most cestný Bližšie určenie: kamenný</p> <p>Č. ÚZPF SR: 628/1</p> <p>Č. parc.: 135872</p>		<p>Pamiatka situovaná tesne za hranicou PZ. Vedie cez Hnilec a spojuje východnú časť mesta a cestu prvej triedy za Hnilcom (mimo PZ). Je kamenný.</p> <p>Datovanie: 1837.</p> <p>Je to technická stavba, ktorej konštrukcia z lomového kameňa pozostáva z dvojice polkruhových oblúkov, rôzne širokých. Je signovaným letopočtom a písmenami G.B. Jeho pozícia ako aj typ konštrukcie hodnotne nadväzuje na staršie vývojové obdobia mesta, až zo stredoveku. Významne urbanisticky, hmotovo, technicky a architektonicky dotvára urbánnu štruktúru mesta. Je štandardne udržiavaný, využívaný obyvateľmi ako plnohodnotná cestná komunikácia, čím stále plnohodnotne plní svoju prioritnú funkciu – komunikáciu cez Hnilec a prepojenie oboch náprotivných častí mesta. Vzhľadom na jeho charakter a významnú polohu je aktuálny aj pamiatkový archívny, archit.-histor. a archeologický výskum.</p>

			<p>Zároveň si od mesta vyžaduje dobré udržanie technického stavu, osobitnú ochranu a primeranú prezentáciu.</p>
<p>33.</p>	<p>Vodáreň Údolie nad amfiteátrom Č. ÚZPF SR: 10658/1 Č. parc.: 2314/2</p>		<p>Datovanie: začiatok 20. Storočia Technická pamiatka situovaná za hranicou PZ. Ide o malú stavbu s osobitným architektonickým výrazom, ktorý bol vedený najmä funkciou a prezentáciou štýlu, v ktorom vznikol. Ešte v70-tych rokoch bola funkčná a využívaná ako zdroj a úpravovňa vody. Je potrebné preveriť jej aktuálny technický stav. Je to malá bloková stavba z opracovaných travertínových kvádrov. Nad vstupom je nápis „Víz medence“. Vzhľadom na jej charakter a významnú polohu je aktuálny aj pamiatkový archívny, archit.-histor. A archeologický výskum.</p>
<p>34.</p>	<p>Nádrž vodná, umelé jazero Thurzov –kúpele Č. ÚZPF SR: 2349/1 Č. parc.: 3951</p>		<p>Datovanie: 1.pol. 18. stor. Technická pamiatka situovaná za hranicou PZ. Významne urbanisticky, krajinársky, hmotovo, a technicky dotvára urbánnu štruktúru mesta. Vybudovaná bola pre potreby banskej prevádzky (pohon upravárenských zariadení). Nádrž zásoboval potok Schlossgrund. Je štandardne udržiavaná, využívaná obyvateľmi ako relaxačné, oddychové miesto mesta. Vzhľadom na jeho charakter a významnú polohu je aktuálny aj pamiatkový archívny, historický a archeologický výskum.</p>
<p>35.</p>	<p>Štôľňa Mária huta Č. ÚZPF SR: 4434/1 Č. parc.: 2950/1</p>		<p>Datovanie: 1912 Technická pamiatka situovaná za hranicou PZ. Štôľňa s názvom Vilém IV. Jedna z posledných zachovaných štôľní, ktorých chodby vedú pod celou časťou PZ. Je jednou z najnižšie položených banských diel žakarovského revíru. Štôľňu dala raziť Banská hutná spoločnosť v roku 1912. Stav štôľne je narušený, dlhodobo nevyužívaný. Vzhľadom na jeho charakter a významnú polohu je aktuálny aj pamiatkový archívny, archit.-histor. a archeologický výskum.</p>